

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МЕДИКО – ПРИРОДНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з навчально-методичної та
наукової роботи Зоря А.Б.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПСИХОЛОГІЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ»

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський) рівень

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність: 053 Психологія

Освітня програма: Психологія

Миколаїв, 2022

Робоча програма освітньої компоненти **«ПСИХОЛОГІЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ»** для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 053 Психологія, ОП Психологія

Робоча програма навчальної дисципліни **«ПСИХОЛОГІЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ»** погоджено на засіданні кафедри

Протокол № 1 від «30» серпня 2022 р.

Завідувач кафедри Петьков В.А.

Робоча програма навчальної дисципліни **«ПСИХОЛОГІЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ»** погоджено на Вченій раді університету

Протокол № 1 від «30» серпня 2022 р.

Голова ВР Волков М.А.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»	Вибіркова	
Мова викладання – Українська мова			
Загальна кількість годин - 150	Спеціальність: 053 «Психологія»	Рік підготовки:	
		3-й	3-й
		Семестр	
		5 -й	5 -й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 ЗФН – 12, 10	Ступінь вищої освіти: бакалавр	24 год.	12 год.
		Практичні	
			10 год.
		Семінарські	
		48 год.	
		Самостійна робота	
		78 год.	128 год.
Вид контролю: залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для очної форми навчання – 150 год.: 72 год. – аудиторні заняття, 78 год. – самостійна робота (45% до 55%).

для заочної форми навчання – 150 год.: 22 год. – аудиторні заняття, 128 год. – самостійна робота (15 % до 85 %).

2. Мета та завдання навчальної дисципліни «Клінічна та медична психологія»

Мета вивчення дисципліни полягає у формуванні уявлення щодо психології здоров'я в системах психологічного та медичного знання; про здоровий спосіб життя і здорову поведінку; розуміти значення психологічних і соціально-психологічних факторів для розвитку та збереження здоров'я; розуміти єдність соматичної та психіки. Зокрема, формуванні у майбутніх фахівців системи наукових знань щодо природи здоров'я, механізмах, умовах, способах її позитивного розвитку та динаміки психологічного захисту і життєстійкості.

Дисципліна забезпечує формування компетентності студентів у галузі профілактичної медицини та психології, психологічного консультування, формування здорового стилю життя.

При цьому **завданнями** дисципліни є:

- ознайомити студентів з основними поняттями психології здоров'я;
- показати зв'язок психології здоров'я з іншими науками - фізіологія, епідеміологія, медична соціологія, медична антропологія.
- познайомити слухачів з основними методологічними підходами і методами психології здоров'я;
- продемонструвати значення психологічних чинників тих, що впливають на формування і розвиток хвороб і їх профілактику;
- підготувати студентів до самостійного дослідження у області психології здоров'я, до оцінки впливу різних чинників на здоров'ї особи.

Під час вивчення дисципліни «Психологічна реабілітація» у студентів мають сформуватися наступні компетентності:

I. Загальні:

ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

II. Фахові:

ФК 03. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

ФК 08. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).

ФК 09. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту.

ФК 10. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

ФК 11. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

ФК 14. Здатність визначати й пояснювати психологічні механізми формування, функціонування та розвитку психічних явищ, процесів, властивостей, виокремлювати причини та фактори, що диференціюють характер їх індивідуального функціонування та розвитку.

У ході вивчення навчальної дисципліни можливе досягнення таких ПРН:

- ПРН 1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання .
- ПРН 2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань для розуміння спеціальних розділів психології з метою майбутньої спеціалізації та освоєння міждисциплінарного зв'язку.
- ПРН 9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх роз'яснення.
- ПРН 11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.
- ПРН 12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, тренінгів відповідно до вимог замовника.
- ПРН 13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб відповідно до віку.
- ПРН 15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку, вміло використовувати психотерапевтичні прийоми і прийоми впливу на свідомість і поведінку.
- ПРН 16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога, що визначають професійну поведінку і стосунки з людьми в суспільстві.
- ПРН 17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.
- ПРН 18. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я та за потреби визначити зміст запиту до супервізії.
- ПРН 20. Знати про норму і патологію психічного розвитку.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 150 год. / 5 кредитів ECTS.

3. Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Загальні питання реабілітації та реабілітаційної психології.

Тема 1. Загальні питання реабілітації, її види, етапи, технології. Теоретичні аспекти реабілітології як науки та сфери практичної діяльності. Історія виникнення та розвитку реабілітації, сучасні аспекти реабілітації. Закон про реабілітацію інвалідів в Україні. Визначення реабілітації, прийняте на нараді Міністрів охорони здоров'я та сучасне міжнародне визначення поняття..

Тема 2. Основні види реабілітації. Медична реабілітація, її зміст та складові. Професійна реабілітація та її складові: профорієнтація, отримання професії, адекватне працевлаштування. Трудова реабілітація. Соціальна реабілітація. Основні реабілітаційні аспекти: психологічний, медичний, фізичний, професійний, соціальний, економічний. Рівні реабілітації, фази, варіанти, етапи реабілітації. Реабілітаційний потенціал і реабілітаційний прогноз, принципи реабілітації. Ефективність реабілітації. Індивідуальна програма реабілітації.

Кредит 2. Психологічна реабілітація в практичній сфері

Тема 3. Теоретичні питання реабілітаційної психології. Реабілітаційна психологія, її визначення місце в системі реабілітації та психологічних дисциплін. Психотерапевтичне втручання або психотерапевтична інтервенція, їхня характеристика. Методи, функції, показання до застосування окремих методик психологічного консультування, психокорекції та психотерапії. Психологічні аспекти реабілітаційного потенціалу. Поняття «реабілітація».

Тема 4. Сфери застосування теоретичних знань психологічної реабілітації. Вимоги до спеціаліста-реабітолога. Реабілітація в системі практичної охорони здоров'я. Визначальні характеристики і професійні функції реабітолога, психолога-психотерапевта. Реабілітаційне консультування. Поняття «професія». Зміст праці психотерапевта. Базова освіта реабілітаційного консультанта. Професії, зв'язані з процесом реабілітації. Професійні функції консультанта по реабілітації. Ціль реабілітаційного консультування. Навички,

знання й обов'язки, якими повинний володіти реабілітаційний консультант. Істотні характеристики реабілітаційного консультанта.

Кредит 3. Кризові стани: діагностика та психологічна допомога

Тема 5. Хвороби залежності та реабілітаційні психологічні технології.

Сутність і причини хвороб залежності. Визначення понять: наркоманія, залежність, зловживання. Ознаки залежності. Види (класи) психотропних субстанцій. Умови виникнення залежності. Взаємовідносини: людина – наркотик – оточення. Поширеність залежностей. Наслідки зловживання і залежності від споживання психотропних речовин: психічні зміни, соціальні наслідки. Лікування залежностей. Лікувальні фази. Лікувальні установи. профілактичні (превентивні) заходи. Зловживання алкоголем – алкогольна залежність. Постановка діагнозу. Взаємини з лікарем. психологічні та психіатричні наслідки алкогольної залежності. Психотерапія алкогольної залежності: індивідуальна, групова, групи анонімних алкоголіків. Методи навчання, гіпнозу, аутогенного тренування, когнітивно – поведінкові методики. Психотерапія: підтримуюча. Зловживання медикаментами – медикаментозна залежність. Постановка діагнозу. Медикаменти в контексті залежності і зловживання. Хворобливі наслідки зловживання медикаментами. Терапія. Зловживання наркотиками – наркотична залежність. Визначення поняття. Зловживання і залежність при різних типах наркотиків. Лікування наркоманів. Лінія поведінки в спілкуванні з наркоманами. Зловживання і залежність від «отрути», яка викликає задоволення.

Тема 6. Кризові стани і психологічна допомога при них. Афективні розлади. Суїцидальність. Психотерапевтичний супровід суїцидентів. Структура мотивів суїцидального поведіння. Самогубство, убивство. Освіта, профілактика, раннє розпізнавання. Група ризику. Частота суїцидальних спроб. Суїцид і судовий розгляд. Психолог, психотерапевт, психіатр – консультант. Процес консультування. Пацієнт, хірург, медичний психолог, психіатр. Підхід до умираючого. Біль і лікування болю. Психотерапія при кризових станах. Перша допомога при психіатричних, невідкладних випадках. Депресивні синдроми. Депресивні захворювання. Діагностика. Депресивні реакції особистості. Соціотерапія і заходи для створення психотерапевтичного середовища.

Кредит 4. Реабілітаційна психологічна допомога в різних життєвих ситуаціях та психічних розладах

Тема 7. Реабілітація та психологічна і соціальна допомога особам, що побували в екстремальних ситуаціях. Реабілітація потерпілих у результаті аварії на ЧАЕС. Реабілітація в поліпшенні якості життя ліквідаторів наслідків аварії з психосоматичними розладами, профілактика соціальної і психічної дезадаптації в дітей і підлітків, евакуйованих з 30 – кілометрової зони після аварії на ЧАЕС. Реабілітаційні заходи, проведені з людьми, що постраждали при стихійних лихах, аваріях, катастрофах, воєнних діях і т.д. Індивідуальна та групова психотерапія, гіпноз, навіювання, сугестія, аутогенне тренування. Змістовий модуль 2. Реабілітаційна допомога при психоневрологічних та психосоматичних захворюваннях.

Тема 8. Реабілітаційна психологічна допомога при психічних розладах. Сексуальні проблеми і розлади. Проблеми похилого віку. Мета і методи реабілітаційної роботи з людьми, що страждають психічними порушеннями. Соціальна реабілітація. Психологи в психіатричній клініці. Метаболічні, ендокринні і післяопераційні психічні розлади. Психотерапія. Психічні розлади при епілепсії. Особистість хворих епілепсією. Психози при вагітності й у післяпологовий період. Психологія вагітності і післяпологового періоду. Сексуальні функціональні розлади. Сексуальні різниці між чоловіками і жінками. Розлади у чоловіків. Розлади у жінок. Терапія сексуальних розладів.

Тема 9. Реабілітаційна психологічна допомога при психосоматичних захворюваннях. Аспекти розвитку психосоматичних розладів. Характеристика психологічних факторів, виникнення психосоматичних захворювань та їх психологічні прояви. Психологічні методи лікування розладів серцево – судинної та ендокринної системи, органів дихання та травлення. Психотерапевтичні методики : аутогенне тренування, тілесно – орієнтована психотерапія, навіювання, гіпноз. Психодинамічний напрям психотерапії при психосоматичних захворюваннях.

Тема 10. Реабілітаційна психологічна допомога при онкозахворюваннях. Онкологічні захворювання, теорії їх виникнення і розвитку. Розповсюдженість, Локалізація ураження у чоловіків та жінок. Стадії

пухлинного процесу, прогноз протікання, вихід. Види консервативного та оперативного лікування. Психологічний аспект реабілітації онкохворих: реабілітаційний потенціал та прогноз. Основні методи психотерапії, що застосовуються у онкохворих.

Тема 11. Реабілітаційна психологічна допомога при неврозах. Основні види неврозів: істеричний неврастенічний, невроз нав'язливих станів. Теоретичне обґрунтування виникнення та розвитку невротичних станів. Прояви істеричного, неврастенічного та обсесивно–копульсивного неврозів. Психотерапевтичні методи лікування спілкування істеричного неврозу з позицій психодинамічного напрямку: гіпноз, навіювання, психоаналіз. Неврастенічний та обсесивно–копульсивний неврози, їх лікування: гештальт терапія, короткострокова психотерапія, психодрама, нейролінгвістичне програмування, тілесно–орієнтована психотерапія.

Кредит 5. Основи психологічної реабілітації при переживанні травмаючих та стресових подій

Тема 12. Психологічна реабілітація постраждалих від стресових та екстремальних ситуацій. Стрес і травматичний стрес. Класифікація травматичних подій. Епідеміологія травми. Посттравматичні стресові розлади: критерії діагностики, симптоматика, епідеміологія. Чинники, що збільшують ймовірність розвитку посттравматичних стресових розладів. Неврологія травми. Психологія горя. Особливості надання психологічної допомоги на різних етапах дії екстремальних чинників. Дебрифінг як найбільш ефективний метод психологічної допомоги жертвам надзвичайних подій. Психологічна реабілітація жертв стрес факторів воєнного генезу. Психологічна допомога військовослужбовцям та співробітникам спецпідрозділів підвищеного ризику. Особливості надання психологічної допомоги особам, що постраждали в наслідок дії екстремальних чинників природного генезу (повені, землетруси і таке інше). Допомога постраждалим в екстремальній ситуації в гострий період. Допомога постраждалим в екстремальній ситуації період стабілізації обстановки. Допомога постраждалим в екстремальній ситуації в період віддалених наслідків. Інформаційні методи надання психологічної допомоги постраждалим в екстремальній ситуації. Методики зняття мускульної напруги у постраждалих в екстремальній ситуації. Методика звільнення від стресу ТРЕ. Поведінкові та когнітивні методи допомоги постраждалим в екстремальній ситуації.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин											
	очна форма						заочна форма					
	усього о	у тому числі					усього о	у тому числі				
		л	п	лаб	ін	с.р		л	п	лаб	ін	с.р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Кредит 1												
Тема 1. Загальні питання реабілітації, її види, етапи, технології	14	2	4			8	16	2				14
Тема 2. Основні види реабілітації	16	2	4			10	14					14
Разом за кредитом 1	30	4	8			18	30	2				28
Кредит 2												
Тема 3. Теоретичні питання реабілітаційної психології.	16	2	4			10	16	2				14
Тема 4. Сфери застосування теоретичних знань психологічної реабілітації. Вимоги до спеціаліста-реабітолога.	14	2	4			8	14		2			12
Разом за кредитом 2	30	4	8			18	30	2	2			26
Кредит 3												
Тема 5. Хвороби залежності та реабілітаційні психологічні технології.	16	2	4			10	16	2	2			12

Тема 6. Кризові стани і психологічна допомога при них	14	2	4			8	14	2				12
Разом за кредитом 3	30	4	8			18	30	4	2			24
Кредит 4												
Тема 7. Реабілітація та психологічна і соціальна допомога особам, що побували в екстремальних ситуаціях	6	2	4				8	2	2			4
Тема 8. Реабілітаційна психологічна допомога при психічних розладах	6	2	4				6					6
Тема 9. Реабілітаційна психологічна допомога при психосоматичних захворюваннях	6	2	4				8		2			6
Тема 10. Реабілітаційна психологічна допомога при онкозахворюваннях	6	2	4				4					4
Тема 11. Реабілітаційна психологічна допомога при неврозах	6	2	4				4					4
Разом за кредитом 4	30	10	20				30	2	4			24
Кредит 5												

Тема 12. Психологічна реабілітація постраждалих від стресових та екстремальних ситуацій	30	2	4			24	30	2	2			26
Разом за кредитом 5	30	2	4			24	30	2	2			26
Всього разом:	150	2 4	4 8			78	150	1 2	10			12 8

5. Теми семінарських, практичних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		ОФН	ЗФН
1.	Тема 1. Загальні питання реабілітації, її види, етапи, технології	4	
2.	Тема 2. Основні види реабілітації	4	
3.	Тема 3. Теоретичні питання реабілітаційної психології.	4	
4.	Тема 4. Сфери застосування теоретичних знань психологічної реабілітації. Вимоги до спеціаліста-реабілітолога.	4	2
5.	Тема 5. Хвороби залежності та реабілітаційні психологічні технології.	4	2
6.	Тема 6. Кризові стани і психологічна допомога при них	4	
7.	Тема 7. Реабілітація та психологічна і соціальна допомога особам, що побували в екстремальних ситуаціях	4	2
8.	Тема 8. Реабілітаційна психологічна допомога при психічних розладах	4	
9.	Тема 9. Реабілітаційна психологічна допомога при психосоматичних захворюваннях	4	2
10.	Тема 10. Реабілітаційна психологічна допомога при онкозахворюваннях	4	

11.	Тема 11. Реабілітаційна психологічна допомога при неврозах	4	
12.	Тема 12. Психологічна реабілітація постраждалих від стресових та екстремальних ситуацій	4	2
Всього		28	10

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Не передбачено навчальним планом	

7. Самостійна робота

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		ОФН	ЗФН
1.	Тема 1. Загальні питання реабілітації, її види, етапи, технології	8	14
2.	Тема 2. Основні види реабілітації	10	14
3.	Тема 3. Теоретичні питання реабілітаційної психології.	10	14
4.	Тема 4. Сфери застосування теоретичних знань психологічної реабілітації. Вимоги до спеціаліста-реабітолога.	8	12
5.	Тема 5. Хвороби залежності та реабілітаційні психологічні технології.	10	12
6.	Тема 6. Кризові стани і психологічна допомога при них	8	12
7.	Тема 7. Реабілітація та психологічна і соціальна допомога особам, що побували в екстремальних ситуаціях		4
8.	Тема 8. Реабілітаційна психологічна допомога при психічних розладах		6

9.	Тема 9. Реабілітаційна психологічна допомога при психосоматичних захворюваннях		6
10.	Тема 10. Реабілітаційна психологічна допомога при онкозахворюваннях		4
11.	Тема 11. Реабілітаційна психологічна допомога при неврозах		4
12.	Тема 12. Психологічна реабілітація постраждалих від стресових та екстремальних ситуацій	24	26
Всього		78	128

8. Методи навчання

Для оцінки й вибору методів навчання слід використовувати низку наявних класифікацій, здійснених на основі різних засад:

- за джерелом знань (виокремлюють словесні, наочні й практичні методи, тому що інших джерел, крім слова, образу й досвіду, не існує);

- за відповідним етапом навчання, на кожному з яких розв'язують специфічні завдання (орієнтація на методи підготовки тих, кого навчають, до вивчення матеріалу, що передбачає пробудження інтересу, пізнавальної потреби, актуалізацію базових знань, необхідних умінь і навичок; та методи вивчення нового матеріалу; та методи конкретизації й поглиблення знань, набування практичних умінь і навичок, які сприяють використанню пізнаного; та методи контролю й оцінки результатів навчання);

- за способом керівництва навчальною діяльністю безпосередні або опосередковані (виокремлюють методи пояснення педагога й різноманітні методи організації самостійної роботи студентів);

- за логікою навчального процесу (опора на індуктивні й дедуктивні, аналітичні й синтетичні методи);

- за дидактичними цілями виокремлюють методи організації діяльності тих, кого навчають, методи стимулювання діяльності, наприклад, конкурси, змагання, ігри, заохочення й інші методи перевірки й оцінки.

9. Методи та форми контролю

Сучасна дидактика виділяє наступні методи контролю: методи усного контролю, методи письмового контролю, методи практичного контролю, дидактичні тести, спостереження, методи графічного контролю, методи програмованого і лабораторного контролю.

Відповідно до вимог регламенту навчального процесу для успішного засвоєння знань студентами та об'єктивного їх оцінювання здійснюється:

систематичний поточний контроль знань здійснюється під час семінарських і практичних занять у формі вибіркового усного опитування та тестових завдань, підготовки доповідей за темою заняття, доповнень до доповідей, участі в обговоренні, презентації самостійних завдань.

семестровий контроль організовано у формі стандартизованого опитування за теоретичними питаннями, написання студентами поточних письмових тестових завдань, практичних завдань за кредитами;

оцінювання рівня виконання самостійної роботи проводиться на основі перевірки змісту роботи та її захисту у формі доповіді, реферату.

самостійне завдання перевіряється на відповідність оформлення згідно з вимогами, а також на повноту, ґрунтовність матеріалу, наявність цікавих фактів та прикладів, висновків.

Перелік питань до заліку

1. Теоретичні аспекти реабілітології як науки та сфери практичної діяльності.
2. Історія виникнення та розвитку реабілітації, сучасні аспекти реабілітації.
3. Визначення реабілітації, прийняте на нараді Міністрів охорони здоров'я та сучасне міжнародне визначення поняття.
4. Медична реабілітація, її зміст та складові.
5. Професійна реабілітація та її складові: профорієнтація, отримання професії, адекватне працевлаштування.
6. Трудова реабілітація.
7. Соціальна реабілітація.
8. Основні реабілітаційні аспекти: психологічний, медичний, фізичний, професійний, соціальний, економічний.
9. Рівні реабілітації, фази, варіанти, етапи реабілітації.
10. Реабілітаційний потенціал і реабілітаційний прогноз, принципи реабілітації.
11. Ефективність реабілітації.
12. Індивідуальна програма реабілітації.
13. Реабілітаційна психологія, її визначення місце в системі реабілітації та психологічних дисциплін.
14. Психотерапевтичне втручання або психотерапевтична інтервенція, їхня характеристика.

15. Методи, функції, показання до застосування окремих методик психологічного консультування, психокорекції та психотерапії.
16. Психологічні аспекти реабілітаційного потенціалу.
17. Реабілітація в системі практичної охорони здоров'я.
18. Визначальні характеристики і професійні функції реабілітолога, психолога-психотерапевта.
19. Реабілітаційне консультування.
20. Базова освіта реабілітаційного консультанта.
21. Професії, зв'язані з процесом реабілітації.
22. Істотні характеристики реабілітаційного консультанта.
23. Взаємини з лікарем. психологічні та психіатричні наслідки алкогольної залежності.
24. Психотерапія алкогольної залежності: індивідуальна, групова, групи анонімних алкоголіків. Методи навчання, гіпнозу, аутогенного тренування, когнітивно – поведінкові методики.
25. Зловживання медикаментами – медикаментозна залежність.
26. Медикаменти в контексті залежності і зловживання.
27. Хворобливі наслідки зловживання медикаментами.
28. Зловживання і залежність при різних типах наркотиків.
29. Психотерапевтичний супровід суїцидентів.
30. Підхід до умираючого. Біль і лікування болю.
31. Психотерапія при кризових станах.
32. Перша допомога при психіатричних, невідкладних випадках.
33. Соціотерапія і заходи для створення психотерапевтичного середовища.
34. Реабілітація потерпілих у результаті аварії на ЧАЕС.
35. Реабілітація в поліпшенні якості життя ліквідаторів наслідків аварії з психосоматичними розладами, профілактика соціальної і психічної дезадаптації в дітей і підлітків, евакуйованих з 30 – кілометрової зони після аварії на ЧАЕС.
36. Реабілітаційні заходи, проведені з людьми, що постраждали при стихійних лихах, аваріях, катастрофах, воєнних діях і т.д.
37. Мета і методи реабілітаційної роботи з людьми, що страждають психічними порушеннями.
38. Психологи в психіатричній клініці.
39. Психічні розлади при епілепсії.
40. Психози при вагітності й у післяпологовий період.
41. Сексуальні функціональні розлади.
42. Аспекти розвитку психосоматичних розладів.
43. Характеристика психологічних факторів, виникнення психосоматичних захворювань та їх психологічні прояви.
44. Психологічні методи лікування розладів серцево – судинної та ендокринної системи, органів дихання та травлення.
45. Онкологічні захворювання, теорії їх виникнення і розвитку.
46. Психологічний аспект реабілітації онкохворих: реабілітаційний потенціал та прогноз.
47. Основні методи психотерапії, що застосовуються у онкохворих.

48. Основні види неврозів: істеричний неврастенічний, невроз нав'язливих станів.
49. Психотерапевтичні методи лікування спілкування істеричного неврозу з позицій психодинамічного напрямку: гіпноз, навіювання, психоаналіз.
50. Неврастенічний та обсесивно-копульсивний неврози, їх лікування: гештальт терапія, короткострокова психотерапія, психодрама, нейролінгвістичне програмування, тілесно-орієнтована психотерапія.
51. Епідеміологія травми.
52. Посттравматичні стресові розлади: критерії діагностики, симптоматика, епідеміологія.
53. Психологія горя.
54. Особливості надання психологічної допомоги на різних етапах дії екстремальних чинників.
55. Дебрифінг як найбільш ефективний метод психологічної допомоги жертвам надзвичайних подій.
56. Психологічна реабілітація жертв стрес факторів воєнного генезу.
57. Психологічна допомога військовослужбовцям та співробітникам спецпідрозділів підвищеного ризику.
58. Особливості надання психологічної допомоги особам, що постраждали в наслідок дії екстремальних чинників природного генезу (повені, землетруси і таке інше).
59. Допомога постраждалим в екстремальній ситуації в гострий період.
60. Допомога постраждалим в екстремальній ситуації період стабілізації обстановки.

Оцінювання знань студентів проводиться за національною шкалою та шкалою ECTS таким чином:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення

1. Підручники.
2. Методичні розробки проведення семінарських, практичних занять.
3. Методичні рекомендації щодо організації лекційних, семінарських, практичних занять, самостійної роботи студентів.

11.Рекомендована література:

Основна:

1. Балашова С.П., Васильєв С.П., Дубровинський Г.Р., Кирик В.Л. Практикум із військової психології: навч. посібник. Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ: ВПЦ "Київ. ун-т", 2015. 271 с.
2. Військова психологічна підготовка та реабілітація/від. військ.-соц. роботи соц.-психол. упр. Голов. упр. по роботі з особовим складом Збройних Сил України. Київ: Вид. Філюк, 2015. 495 с.
3. Ділани С., Котеріл К. Психологічна реабілітація дітей, які зазнали комерційної сексуальної експлуатації: самовчитель для спеціалістів. Київ: ВГО "Жіночий консорціум України", 2004. 63 с.
4. Каліна Н.Ф. Психотерапія: підручник. Київ : Академвидав, 2010. 288 с.
5. Основи психотерапії : навч. посібник/за ред. К.В. Седих. Київ: Академвидав, 2016. 191 с.
6. Система органів та установ, які надають соціальні послуги жертвам насильства в сім'ї в Україні/упоряд.: І. Буяльська. Запоріжжя: Друкарський світ, 2011. 16 с.
7. Соціально-психологічна реабілітація дітей, вилучених із ситуацій торгівлі дітьми та інших найгірших форм дитячої праці : узагальнення досвіду організацій Центральної та Східної Європи: навч.-метод. посіб. Акад. пед. наук України, Укр. наук.-метод. центр практ. психології і соц. роботи; ОБСЄ, Координатор проектів ОБСЄ в Україні. Київ : Час Друку, 2007. 116 с.
8. Шевченко Л.О., Чепіга Л.П. Практична психологія: навч. посібник. Харків: Константа, 2018. 191 с.
9. Ялом И. Групповая психотерапия: теория и практика: пер. с англ. М.: Психотерапия: Апрель Пресс, 2007. 576 с.
10. Ялом И. Теория и практика групповой психотерапии: пер.с англ. СПб. : Питер, 2000. 640 с.

Допоміжна

1. Александровский Ю.А., Шукин Б.П. Психические расстройства во время и после стихийных бедствий и катастроф / Ю.А. Александровский, Б.П. Шукин // Журнал невропатологии и психиатрии им. С.С. Корсакова. - 1991.- № 5 -С. 5-15.
2. Анцыферова Ю.А. Личность в трудных жизненных условиях: переосмысление, преобразование ситуаций и психологическая защита // Психол. журнал. -1994. -Т. 15.№1.-С. 3-18.
3. Арнольд О.Р., Бушова Е.П. Психологические эффекты дельфинотерапии / О.Р. Арнольд, Е.П. Бушова // Психол. журнал - 2001.-Т. 20, № 5 - С. 98 – 104.
4. Ахмедова Х.Б. Посттравматические личностные изменения у гражданских лиц, переживших угрозу жизни // Вопр. психол.- 2004.- № 4. – С. 93 – 103.
5. Вайтхед М. Консультирование человека в состоянии горя: модель помощи / М. Вайтхед // Практична психологія та соціальна робота □ 2003. □ № 10. □ С. 43 - 49.

6. Герольд А. Нейрогенное дрожание при проведении TRE-упражнений для снятия напряжения, стресса и травмы по методике доктора Дэвида Берсели при избавлении от посттравматического стрессового расстройства ПТСР / А. Герольд // Психологічне консультування і психотерапія. – 2015. – Т. 2, № 1-2. – С. 85-95.
7. Григорьева В.Н. Психосоматические аспекты нейрореабилитации. Хронические боли / В.Н. Григорьева - Нижний Новгород: Изд-во Нижегородской гос. Медицинской академии, 2004. – 420 с.
8. Даренский И.Д. Аддиктивный цикл. – М., 2008. – 324 с.
9. Дашкина М.Е. Основы групповой работы с детьми, пережившими утрату близких (на основе опыта Великобритании) / М.Е. Дашкина // Практична психологія та соціальна робота □ 2003. □ № 10. □ С. 40 □42.
10. Ениколопов С.Н., Лебедев С.В., Бобосов Е.А. Влияние экстремального события на косвенных участников / С.Н. Ениколопов, С.В. Лебедев, Е.А. Бобосов // Психол. журнал-2004.-Т. 25, № 6- С.73-77.
11. Зайцев В.П. Медико-психологическая реабилитация больных и инвалидов / Терапевтический архив. – 2013. - №10. – С. 3-11.
12. Катомік Г.В., Корнієнко І.О. Техногенні катастрофи: психологічна допомога очевидцям та постраждалим / Г.В. Катомік, І.О. Корнієнко // Практична психологія та соціальна робота - 2003. - № 6.- С. 30 -51.
13. Ковалев В.В., Асанова И.К. Посттравматические расстройства у детей и подростков вследствие стихийных бедствий и катастроф // Социальная и клиническая психиатрия. - 1992. - Т.2, № 2.- С. 31-35.
14. Либерман Ю.И., Мороз И.Б., Михайлова И.В. Психические расстройства у пострадавших при землетрясении в Армении // Психол. журнал- 1990. - Т. 10, №5.-С. 42-46. 18.
15. Маклаков А.Г. Личностный адаптационный потенциал, его мобилизация и прогнозирование в экстремальных условиях / А.Г. Маклаков // Психол. Журнал - 2000.- Т. 19, № 1 - С. 16 – 24.
16. Миско Е.А., Тарабрина Н.В. Особенности жизненной перспективы у ветеранов войны в Афганистане и ликвидаторов аварии на ЧАЭС / Е.А. Миско, Н.В. Тарабрина // Психол. журнал-2004.-Т. 25, № 3 - С. 44-52.
17. Никишина В.Б. Системный подход как основание построения стратегии психореабилитационной работы с детьми с нарушениями в развитии / В.Б. Никишина // Мир психологии, 2004 - № 1, С. 271 –277.
18. Опухова Н.Г. Возрождение из боли: Психодрама в работе с подростками, пережившими насилие / Н.Г. Опухова // Практична психологія та соціальна робота □ 2003. □ № 7. □ С. 24 □34.
19. Пилипенко Н.М. Адаптація особистості до життєвої кризи / Н.М. Пилипенко // Журн. практикуючого психолога – 2000, № 6. – С. 140- 147.
20. Социально- психологическая работа с семьями детей с ограниченными возможностями./ Н.В. Ялпаева; Мн-во труда и социал. развития Рос. Федерации и др. - М.: Просвещение, 2002. –480с.